

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (магістерської) роботи
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на тему:
СПІВВІДНОШЕННЯ ЗВУКУ ТА КОЛЬОРУ В МИСТЕЦТВІ

Виконала:

студентка) II курсу,
групи КМММ-21с
спеціальності
025 Музичне мистецтво
(Музикознавство)

Лисенко Д. А.

(прізвище та ініціали)

Керівник:

доц. Лазаревська О. М.

(прізвище та ініціали)

Рецензенти:

доц. Дубровний Т. М.

(прізвище та ініціали)

доц. Довгань П. В.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
СИНЕСТЕЗІЇ.....	7
1.1 Основні етапи дослідження синестезії.....	7
1.2 Психологічна природа явища синестезії та синестетів.....	16
РОЗДІЛ II СИНЕСТЕЗІЯ ЯК ЗАСІБ ОСМИСЛЕННЯ ХУДОЖНЬОГО	
ТВОРУ.....	24
2.1 Особливості процесу формування звуко-кольорових аналогій в музиці.....	24
2.2 Синестетичні асоціації у взаємодії мистецтв.....	36
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТОК А.....	58
ДОДАТОК Б.....	58
ДОДАТОК В.....	59
ДОДАТОК Г.....	60
ДОДАТОК Д.....	61
ДОДАТОК Е.....	62
ДОДАТОК Є.....	63
ДОДАТОК Ж.....	63
ДОДАТОК З.....	64
ДОДАТОК И.....	64
ДОДАТОК І.....	65

ВСТУП

Актуальність дослідження. Синтез мистецтв є однією із проблем сучасного мистецтвознавства, причиною підвищеного інтересу до якого є пошуки митців нових сфер впливу на спостерігача. Основою музичної творчості ХХ – початку ХХІ століття є взаємодія різних видів мистецтв. Музичні інструменти, які продукують колір та картини, що нав'язані музикою – усе це натхненне ідеями про зв'язок звуку та кольору.

Корисними у таких мистецьких пошуках є дослідження, що вивчають явище синестезії. Відомо, що міжчуттєві асоціації різняться за видами (яких на сьогодні виділяють понад 75), проте цікаво, що у дослідженні Ш. Дея більше третини синестетів (45,33%) вказували на зв'язок звуку та кольору. Таке зацікавлення та розробка ідей зв'язків кольору та звуку свідчить про можливість створення цілої системи їх співвідношень.

Інтерпретація та аналіз музичної творчості набуває статусу важливої проблеми в музикознавстві, яку неможливо вирішити, використовуючи тільки звичні методи. Метод синестетичного аналізу спрямований на розуміння музичного твору за допомогою синестезії як асоціативного засобу і синестетичності як властивості творчої свідомості.

Дослідження синестезії характеризуються залученням різних наук, зокрема мистецтвознавства (Г. Аншюц, Ю. Герлах, К. Лозенко, Є. Пахомова, Т. Ємельянова, Н. Посікіра-Омельчук, Н. Ліва), естетики (О. Сарнавська, О. Саленко), філософії (Дж. Єванські, Г. Савчин), психології (О. Блейлер, А. Веллек, Е. Тетченер, А. Біне, Ф. Гальтон, Т. Флурнуа, Дж. Ворд, Ю. Шимнер, Р. Натадзе, Н. Ротен, М. Калкінс), нейрофізіології та медицини (Ш. Корне, К. Леман, М. Калкінс, Р. Цитович, Ш. Дей, Ю. Сімнер, Дж. Ворд), музичної педагогіки (О. Рахманова, Л. Масол).

Наукова новизна роботи полягає у порівняльному аналізі творчості художників синестетів (М. Чюрльоніса, Дж. Маккей, М. Маккарен) і

несинестетів несинестетів (П. Клеє, І. Марчука, Дж. Крісті, Ф. Лейтона, С. Девіса, П. Мондріана, Ж. Брака), які писали свої картини під впливом музики.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у розкритті особливостей співвідношення кольору та звуку в мистецтві. Окреслена мета дослідження передбачає вирішення наступних завдань:

1. Визначити основні етапи дослідження синестезії.
2. Окреслити психологічну природу явища синестезії та синестетів.
3. Виявити особливості процесу формування звуко-кольорових аналогій в музиці.
4. Проаналізувати синестетичні асоціації у взаємодії мистецтв.

Об'єктом дослідження є синестезія як феномен художньої творчості.

Предметом дослідження є особливості прояву синестезії в музичній творчості.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення усіх завдань роботи було застосовано наступні методи:

- історичний – використаний під час аналізу розвитку ідей синестезії у науці та мистецтві;
- аналітичний – у вивченні публіцистичних та наукових робіт, а також аудіо-, фото- та відеоматеріалів;
- системний метод – для узагальнення досягнень у вивченні феномену синестезії та застосуванні її принципів у мистецтві;
- музикознавчий метод – для дослідження синестетичних асоціацій в процесі аналізу музичних творів;
- порівняльний метод – для аналізу картин, написаних під впливом музичних творів.

Теоретичною базою роботи є праці науковців, які досліджували явище синестезії на основі різних наук. Міждисциплінарна природа об'єкта

дослідження зумовила звернення до праць з мистецтвознавства (К. Лозенко [6], Н. Ліва [3]), філософії та естетики (Г. Фехнер [23]), психології (Р. Цитович [20, 21], Ш. Дей [28, 30], Л. Маркс [34], Ф. Гальтон, Дж. Ворд [30], Т. Флурнуа [24]) та медицини (Г. Сакс [30], Е. Корне [19]).

Матеріалами дослідження слугує творчість таких художників як: М. Чурльоніс, К. Моне, П. Клеє, Дж. Уістлер, І. Марчук, М. Маккарен, Дж. Маккей, Дж. Крісті, Ф. Лейтон, С. Девіс, П. Мондріан, Ж. Брак; та композиторів: Ф. Мендельсона, К. Дебюсі, М. Чурльоніса, Д. Лігеті, Б. Бріттена, Г. Малера, Дж. Дайсона, Дж. Фінзі.

Практичне значення. Матеріали, що викладені у магістерській роботі можуть бути використані в курсах «Музичної психології» та «Історії музики». Результати роботи систематизують дослідження міжчуттєвих асоціацій звуку та кольору. Положення дослідження можуть стати основою для створення системи співвідношення звуку та кольору в мистецтві.

Апробація. Основні ідеї магістерської роботи були апробовані на XV студентській науковій конференції «Культурно-мистецькі процеси в Україні у контексті європейського наукового простору» та Всеукраїнській науково-практичній конференції «Музична педагогіка у XXI столітті: традиції та інноваційний розвиток».

Публікації. Зміст основних положень магістерської роботи було відображено у двох наукових публікаціях: тези доповідей на Всеукраїнській науково-практичній конференції, ухвалені Вченою радою факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (2022 р.) та стаття у збірнику студентських наукових праць «Культурно-мистецькі ескізи», що ухвалений Вченою радою факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (2022 р.).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Магістерська робота складається із Вступу, двох Розділів (4 підрозділів), Висновків, Списку використаної літератури та Додатків. Загальний об'єм 65 сторінки, із яких 52 сторінки основного тексту. Список використаних джерел включає 41 позицію, із них 27 – іноземною.